

Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU2

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag för 2024 inom utgiftsområde 2, som uppgår till ca 21 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om bemyndiganden om ekonomiska åtaganden, bl.a. kredit- och garantiramar för stabilitetsfonden och resolutionsreserven, liksom förslag om godkännande av investeringsplaner för Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket. Även regeringens förslag om mål för finansmarknadsområdet inom utgiftsområde 2 godkänns. Vidare avstyrks ett motionsförslag om Agenda 2030.

I betänkandet finns en reservation (V) och fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:1 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

Fem yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Betänkandets disposition	6
Utskottets överväganden.....	7
Mål för finansmarknadsområdet inom utgiftsområde 2.....	7
Regeringens resultatredovisning för finansmarknadsområdet	8
Regeringens resultatredovisning för området statlig förvaltningspolitik	12
Regeringens resultatredovisning av genomförandet av Agenda 2030	16
Regeringens resultatredovisning för området korrekta utbetalningar från välfärdssystemen	18
Statens budget inom utgiftsområde 2	21
Agenda 2030	39
Reservation	40
Agenda 2030, punkt 3 (V)	40
Särskilda yttranden	41
1. Statens budget inom utgiftsområde 2, punkt 2 (S).....	41
2. Statens budget inom utgiftsområde 2, punkt 2 (V)	42
3. Statens budget inom utgiftsområde 2, punkt 2 (C)	43
4. Statens budget inom utgiftsområde 2, punkt 2 (MP)	43
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	44
Propositionen	44
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	45
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	46
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	47
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2024–2026.....	31
Tabell 2 Investeringsplan för Statens fastighetsverk 2024–2026.....	32

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål för finansmarknadsområdet inom utgiftsområde 2

Riksdagen godkänner målet för finansmarknadsområdet inom utgiftsområde 2 som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 2 punkt 1.

2. Statens budget inom utgiftsområde 2

a) Anslagen för 2024

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 2 punkt 11 och avslår motionerna

2023/24:2324 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2023/24:2648 av Mikael Damberg m.fl. (S),

2023/24:2667 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) och

2023/24:2717 av Martin Ådahl m.fl. (C).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2024 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst det belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår,

2. för 2024 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 750 000 000 000 kronor,

3. för 2024 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 200 000 000 000 kronor,

4. för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor,

5. för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor,

6. för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor,

7. för 2024 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 42 300 000 000 kronor,

8. för 2024 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 2 punkterna 2–6, 8, 10 och 12.

c) Godkännande av investeringsplaner

Riksdagen godkänner

1. investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2024–2026 som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar,

2. investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2024–2026 som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 2 punkterna 7 och 9.

3. Agenda 2030

Riksdagen avslår motion

2023/24:2343 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5.

Reservation (V)

Stockholm den 14 december 2023

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Mikael Damberg (S)*, Oscar Sjöstedt (SD), Gunilla Carlsson (S)*, Dennis Dioukarev (SD), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S)*, Charlotte Quensel (SD), Ida Drougge (M), Ali Esbati (V)*, Hans Eklind (KD), Martin Ådahl (C)*, David Perez (SD), Janine Alm Ericson (MP)*, Cecilia Rönn (L), Eva Lindh (S)* och Joakim Sandell (S)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2023/24:1 i de delar som gäller utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2023/24. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionsförslagen finns i bilaga 1. I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2024 samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner. I bilaga 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2024 för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning till 20 881 058 000 kronor (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47). I detta betänkande föreslår finansutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottets uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottets uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333-335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 2 i budgetpropositionen. Genomgången är ett

underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att först behandlas regeringens förslag till mål för finansmarknadsområdet inom utgiftsområde 2. Därefter behandlas regeringens resultatredovisning i förhållande till de riksdagsbundna målen i ett avsnitt. I det avsnittet tar utskottet upp regeringens redovisning i budgetpropositionen av riksdagens tillkännagivande om Agenda 2030 (2020/21:FiU28 punkt 2, rskr. 2020/21:154). Sedan behandlas förslagen i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 2. I det avsnittet tar utskottet upp regeringens redovisning i budgetpropositionen av riksdagens tillkännagivande om att bl.a. utvärdera lagstiftningen om offentlig upphandling (bet. 2021/22:FiU14 punkt 2, rskr. 2021/22:31). Avslutningsvis behandlas ett motionsförslag om Agenda 2030 som väckts under allmänna motionstiden 2023/24.

Utskottets överväganden

Mål för finansmarknadsområdet inom utgiftsområde 2

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner målet för finansmarknadsområdet inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning som regeringen föreslår.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen följande fyra mål för finansmarknadsområdet:

- Det finansiella systemet ska vara stabilt, präglas av ett högt förtroende och ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner.
- De finansiella företagen ska tillgodose hushållens och företagens behov av finansiella tjänster och medverka till en hållbar utveckling.
- De finansiella marknaderna ska vara väl fungerande med konkurrens och ett starkt skydd för konsumenter.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

Enligt regeringen moderniseras målen genom att befintliga mål justeras och att ytterligare ett mål införs. Det första målet avser det finansiella systemet, det andra aktörernas roll och det tredje avser marknadens funktionssätt. I det första målet tydliggörs vad målet för det finansiella systemet är, och målet utvidgas jämfört med tidigare. I de två efterföljande målen tydliggörs vad målet för de finansiella företagen på de finansiella marknaderna ska tillgodose och ta hänsyn till. Det fjärde målet avser statens finansförvaltning. Det målet kvarstår sedan tidigare.

Regeringen föreslår att målet för det finansiella systemet ska utvidgas och även innefatta en målsättning om att ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner. De senaste årens utveckling på det säkerhetspolitiska området har inneburit en ökad medvetenhet om behovet av att kunna hantera kriser i det finansiella systemet som uppstår till följd av yttre påverkan, såsom cyberhot. Enligt regeringen vilar ett stort ansvar på privata aktörer att säkerställa att samhällsviktig verksamhet, som betalningsväsendet, kan upprätthållas i oroliga tider. Mot bakgrund av målet för det civila försvaret och den myndighetsreform för civilt försvar och krisberedskap som trädde i kraft den 1 oktober 2022 bör enligt regeringen målet för det finansiella systemet även innefatta att ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner.

Regeringen föreslår förtydligade mål för de finansiella marknaderna och dess aktörer. Regeringen anser att målet om att det finansiella systemet ska vara stabilt, präglas av ett högt förtroende och ha förmåga att säkerställa

viktiga samhällsfunktioner är en förutsättning för att de finansiella marknaderna och dess aktörer ska kunna bidra med viktiga tjänster för Sveriges hushåll och företag. Målet utgör således en grund för det finansiella systemet i sig. De krav och regleringar som säkerställer stabiliteten, förtroendet för systemet och förmågan i det ska enligt regeringen dock inte utgöra för höga hinder för nya eller små aktörer att ta sig in på marknaderna, och därför finns det skäl att tydliggöra att det ska råda god konkurrens på marknaderna. Det bör också förtydligas att det är de finansiella företagen som i praktiken medverkar till att nå de globala hållbarhetsmålen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om moderniserade mål för finansmarknadsområdet. Mot bakgrund av målet för det civila försvaret och den myndighetsreform för civilt försvar och krisberedskap som trädde i kraft hösten 2022, välkomnar utskottet att regeringen i målformuleringen för finansmarknadsområdet lägger till att det finansiella systemet ska ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner. Utskottet noterar att regeringen i propositionen inte tar upp frågan om hur de moderniserade målen för finansmarknadsområdet ska följas upp och redovisas för riksdagen. Utskottet utgår därför ifrån att regeringen återkommer med detta i när den enligt budgetlagens 10 kap. 3 § ska redovisa resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har fattat beslut om. I det sammanhanget vill utskottet påminna om sina tidigare uttalanden om värdet av välmotiverade indikatorer och deras hållbarhet över tid (t.ex. bet. 2020/21:FiU2 s. 12).

Regeringens resultatredovisning för finansmarknadsområdet

Propositionen

Mål

Riksdagen har beslutat om följande mål för finansmarknadsområdet (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2, bet. 2015/16:FiU2, rskr. 2015/16:118):

- Det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter.
- Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

Statsskuldförvaltningen, som också är en del av den statliga finansförvaltningen, redovisas inom utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Resultatindikatorer

Resultatindikatorerna visar enligt regeringen om målet uppfylls. Samtidigt kan dock ingen enskild indikator visa detta. I stället redovisar regeringen en helhetsbedömning utifrån ett flertal indikatorer. Enligt regeringen är de mest centrala indikatorerna för respektive delmål

- hushållens skulder (stabilitet och konsumentskydd)
- storbankernas marknadsandelar (stabilitet och väl fungerande marknader)
- storbankernas kapitaltäckning (stabilitet och högt förtroende)
- kundnöjdhet (konsumentskydd, högt förtroende)
- företagens finansieringsmöjligheter (väl fungerande marknader)
- gröna obligationer och gröna lån (hållbar utveckling)
- styckkostnad per statlig betalning (effektiv finansförvaltning).

Resultatredovisning

Finansiell stabilitet

Under de senaste två decennierna har hushållens skulder ökat med i genomsnitt 8 procent per år, vilket är snabbare än hushållens disponibla inkomster och BNP. Trots att skuldkvoten minskade under 2022 är de svenska hushållen enligt regeringen fortfarande högt skuldsatta, och stigande räntor gör dem mer sårbara för andra kostnadsökningar. Enligt regeringen utgör hushållens förmögenhet fortfarande en buffert även om den har minskat under 2022 när tillgångspriserna fallit. Regeringen konstaterar att hushållens sårbarhet för inkomstbortfall ökar under den pågående lågkonjunkturen. Enligt Finansinspektionens statistik ökade antalet tillfälliga undantag från amorteringskraven under andra halvåret 2022 efter att tidigare ha minskat från slutet av 2021.

De förändrade ekonomiska förutsättningarna under 2022 innebär enligt regeringen även utmaningar för den högt skuldsatta och därmed räntekänsliga kommersiella fastighetssektorn. Finansinspektionen höjde bankernas kapitalkrav för utlåning till kommersiella fastighetsföretag 2020, i syfte att bättre spegla kreditriskerna i utlåningen.

Det svenska banksystemet är i hög grad koncentrerat till ett fåtal större banker som är nära sammanlänkade med varandra och med det finansiella systemet i övrigt. I slutet av 2022 stod Handelsbanken, SEB, Swedbank samt de utländska bankerna Danske Bank och Nordea för närmare 75 procent av utlåningen till svenska hushåll och företag. De senaste åren har emellertid deras marknadsandelar minskat något, vilket enligt regeringen tyder på viss ökad konkurrens från små och mellanstora aktörer. Regeringen konstaterar att de svenska storbankerna hade tillfredsställande kapital- och likviditetsbuffertar när det ekonomiska läget försämrades under 2022. De svenska storbankerna hade enligt regeringen fortsatt hög nivå på sina likviditetsbuffertar 2022 och god marginal till de lagstadgade kraven.

De högre marknadsräntorna har enligt regeringen bidragit till att förbättra försäkrings- och tjänstepensionsföretagens finansiella ställning. Enligt regeringen är förmågan att fullgöra sina åtaganden därmed god hos försäkrings- och tjänstepensionsföretagen.

Ett antal myndigheter med verksamhet av särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret, däribland Finansinspektionen och Riksgäldskontoret, är numera s.k. beredskapsmyndigheter. Under 2022 vidtog Finansinspektionen och Riksgäldskontoret flera åtgärder för att införliva den nya beredskapsstrukturen i sin verksamhet.

Väl fungerande marknader

Enligt regeringen påverkade det försämrade ekonomiska läget under 2022 obligationsmarknaderna och bankernas utlåning och därmed företagens tillgång till finansiering. Regeringen hänvisar till Konjunkturinstitutets barometer för fjärde kvartalet 2022 där 73 procent av företagen angav att finansieringsmöjligheterna var ”normala”, medan inga företag uppgav ”lättare” och 26 procent ”svårare”. Det är enligt regeringen en försämring av de upplevda finansieringsmöjligheterna jämfört med samma period 2021.

Konsumentskyddets utveckling

Svenska konsumenter har enligt regeringen en högre andel av sitt sparande i fonder och andra finansiella produkter än konsumenter i andra EU-länder. Regeringen hänvisar till data från SCB som visar att svenska hushålls finansiella tillgångar består av 38 procent försäkringssparande, 27 procent aktier och obligationer och 15 procent bankinlåning. Vidare utgör fondandelar 8 procent och premiepensionen 10 procent av hushållens finansiella tillgångar. Regeringen konstaterar att kundnöjdheten varierar mellan sektorer. När det gäller kundnöjdheten överlag ökade den successivt mellan 2016 och 2021. Trenden bröts dock 2022 då kundnöjdheten återgick till samma nivå som 2018. Även kundnöjdheten när det gäller privata livförsäkringar och sparande-produkter i värdepapper sjönk under 2022.

Hållbarhet

Den svenska marknaden för grön finansiering fortsätter enligt regeringen att växa. Under 2022 ökade grön finansiering i Sverige, mätt som den totala volymen emitterade gröna obligationer och utgivna gröna lån. År 2022 uppgick det totala beloppet av gröna obligationer och gröna lån till ca 153 miljarder kronor för icke-finansiella företag, vilket kan jämföras med totalt ca 101 miljarder kronor 2021. Motsvarande belopp för kommuner, regioner och staten var ca 20 miljarder kronor 2022, vilket innebär en minskning jämfört med 2021.

Statlig finansförvaltning

Kostnadseffektiviteten i den statliga betalningsmodellen, mätt som styckkostnaden per betalning, var marginellt högre 2022 än 2021. Enligt regeringen är styckkostnaden 2022 i nivå med den genomsnittliga kostnaden

för de senaste fem åren. Under 2022 var 18 myndigheter anslutna till statens valutakoncernkonto hos Riksgäldskontoret, vilket innebär en kostnadsbesparing jämfört med om myndigheternas valutaväxlingar hade genomförts inom de vanliga ramavtalen med bankerna.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Det svenska finansiella systemet har enligt regeringen fungerat väl under året, trots de hastigt förändrade ekonomiska förutsättningarna. Högre finansieringskostnader för företag har lett till att sårbarheterna med hög skuldsättning ökat under året. Regeringen konstaterar dock att det svenska finansiella systemet ändå var stabilt under 2022. Oron på bankmarknaden i början på 2023 har enligt regeringens bedömning inte påverkat stabiliteten i det svenska finansiella systemet. Däremot har det snabbt förändrade ekonomiska läget gjort att riskerna har ökat.

Bankernas genomsnittliga kapitaltäckning som ökat över tid låg vid utgången av 2022 fortfarande på samma höga nivå som 2021, vilket enligt regeringen innebär att bankernas förmåga att hantera förluster är fortsatt stark. Det har enligt regeringen bidragit till måluppfyllelsen. Sedan 2020 håller bankerna också mer kapital för utlåningen till den kommersiella fastighetssektorn, en sektor där risker och sårbarheter ökade betydligt under 2022.

Höga och stigande privata skulder medför risker både för enskilda och för samhällsekonomin i stort, inte minst i ljuset av stigande inflation och räntor. En förbättring jämfört med tidigare år är att personer som tar konsumtionslån har högre inkomster och betalar en mindre andel av sina inkomster för lånen. Däremot finns det enligt regeringen fortfarande tecken på att långivarnas kreditprövning alltför ofta är bristfällig. Regeringen konstaterar vidare att kundnöjdheten är förhållandevis hög bland konsumenter, men att trenden är nedåtgående. Regeringen bedömer att försäkringssektorns motståndskraft är god. Trots sina stora tillgångar i t.ex. aktier, fastigheter och olika typer av obligationer, har försäkrings- och tjänstepensionsföretagen visat sig kunna hantera osäkerheten på de finansiella marknaderna.

Den svenska marknaden för grön finansiering fortsätter enligt regeringen att växa och är relativt stor i ett internationellt perspektiv. Regeringen konstaterar att klimatrelaterade finansiella risker integreras i allt större utsträckning i de finansiella företagens verksamheter. En förutsättning för det är tillgång till relevant, tillförlitlig och jämförbar information om företags hållbarhetsarbete och effekter på hållbarhetsfaktorer. För att det finansiella systemet i ännu större utsträckning ska kunna bidra till en hållbar utveckling pågår det ett omfattande regleringsarbete på EU-nivå. Arbetet syftar enligt regeringen till att omdirigera kapitalflöden för att nå en hållbar och inkluderande tillväxt, integrera hållbarhet i riskhanteringen och främja transparens och långsiktighet på finansmarknaden och i ekonomin. Dessa åtgärder och flera nationella åtgärder har enligt regeringen sammantaget

förbättrat måluppfyllelsen när det gäller det finansiella systemets bidrag till en hållbar utveckling.

När det gäller delmålet om att statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt gör regeringen bedömningen att måluppfyllelsen fortsatt är god.

Utskottets bedömning

Utskottet har gått igenom regeringens resultatredovisning inom finansmarknadsområdet och konstaterar att regeringen bedömer att det svenska finansiella systemet, trots de hastigt förändrade ekonomiska förutsättningarna, har fungerat väl under året. Utskottet håller med regeringen om att det finansiella systemet har en viktig roll i omställningen till en hållbar ekonomi. Mot bakgrund av att regeringen bedömer att åtgärder på både EU-nivån och den nationella nivån förbättrat måluppfyllelsen när det gäller det finansiella systemets bidrag till en hållbar utveckling, konstaterar utskottet att även andra insatser än de via statens budget inom utgiftsområde 2 påverkar måluppfyllelsen. Utskottet ser positivt på att regeringen i resultatredovisningen håller fast vid de sju centrala indikatorer man valde ut i budgetpropositionen för 2021. Liksom utskottet då konstaterade i sitt betänkande, är det viktigt att resultatindikatorerna kan hålla över tid för att det ska vara möjligt att kunna jämföra hur resultatet inom ett visst område utvecklas mellan åren (bet. 2020/21:FiU2 s. 12).

Regeringens resultatredovisning för området statlig förvaltningspolitik

Propositionen

Mål

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet, och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

I propositionen redovisar regeringen även sina mål för statliga arbetsgivarfrågor eftersom regeringen ser den statliga arbetsgivarpolitiken som en del av förvaltningspolitiken. Regeringens mål för arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att myndigheterna har kompetens för att fullgöra sina uppgifter. Målet utgår från den långtgående delegeringen av arbetsgivarpolitiken i staten (prop. 1993/94:77, bet. 1993/94:KU19, rskr. 1993/94:264, bet. 1994/95:KU3, rskr. 1994/95:7 och 8). Regeringen har satt upp ett antal delmål för de statliga arbetsgivarna, t.ex. att den statliga sektorn totalt sett inte ska vara löneledande, att myndigheterna ska eftersträva en jämn könsfördelning på ledande befattningar, att andelen anställda i staten med

utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer och att arbetsmiljön i staten ska vara god.

Resultatindikatorer

Regeringen använder följande indikatorer för att redovisa resultaten inom området statlig förvaltningspolitik:

- allmänhetens förtroende för bl.a. regeringen, enligt redovisning i OECD:s rapport Government at a Glance
- organisationen Transparency Internationals jämförelse av världens länder avseende korruption i den offentliga sektorn.

I propositionen redovisar regeringen också de indikatorer som används för att följa upp utvecklingen inom området statliga arbetsgivarfrågor.

Resultatredovisning

Uppföljning av det förvaltningspolitiska målet

I januari 2023 redovisade Statskontoret på regeringens uppdrag ett förslag på 13 indikatorer för att följa upp det förvaltningspolitiska målet (Fi2021/03576). Indikatorerna skulle enligt uppdraget i första hand utgå från utfallsdata och täcka så stor del av förvaltningen som möjligt. I propositionen anger regeringen att förslaget från Statskontoret bereds i Regeringskansliet.

Allmänhetens förtroende för förvaltningen

Enligt OECD:s rapport Government at a Glance från 2023, som bygger på data från OECD Trust Survey, uppgick andelen som uttryckte ett högt förtroende för regeringen i Sverige till 39 procent. För det lokala politiska styret och den offentliga förvaltningen uppgick andelen som uttryckte ett högt förtroende till 38 procent respektive 40 procent. Andelen med högt förtroende är genomgående lägre i Sverige än i de andra nordiska länderna.

Organisationen Transparency International tar fram ett index som mäter uppfattningar om korruption i den offentliga sektorn. För Sveriges del visar indexet en fallande trend, och 2022 låg Sverige på femte plats.

OECD bedömer i sin rapport Public Governance Monitor of Sweden från juni 2023 att Sverige presterar på hög nivå i en internationell jämförelse när det gäller arbetet mot korruption, men att motståndskraften mot nya typer av hot kan utvecklas. Sverige rekommenderas att bl.a. utveckla arbetet mot korruption på alla förvaltningsnivåer, ta fram en ny handlingsplan mot korruption och vidta ytterligare åtgärder när det gäller intressekonflikter.

Strukturåtgärder, effektivt resursutnyttjande och utvecklad lokal statlig service

Regeringen redovisar också några översiktliga uppgifter om den statliga myndighetsstrukturen, bl.a. att antalet myndigheter varit relativt konstant de senaste åren och att många myndigheter är förhållandevis små. Regeringen

hänvisar till en rapport från Statskontoret som visar att mindre myndigheter har relativt sett högre kostnader än större myndigheter för personal, lokaler och administration (Statskontoret 2017:112) och konstaterar att det stora antalet små myndigheter därför kan medföra högre kostnader. Regeringen hänvisar också till en rapport från Ekonomistyrningsverket (ESV) där myndigheten konstaterar att det fattas relativt få beslut om omprövningar av det statliga åtagandet och att det riskerar att leda till en långsam omvandlingstakt och en svag anpassningsförmåga i den offentliga sektorn (ESV 2023:3).

Regeringen konstaterar att det på många områden har genomförts åtgärder för att den statliga förvaltningens resurser ska utnyttjas effektivt, bl.a. inom digitalisering, samordning av tjänster för ekonomi- och löneadministration och omprövning av befintlig verksamhet. Enligt regeringen är ett sätt att främja ett effektivt resursutnyttjande i staten att säkerställa att myndigheter kan dela resurser och att resurser kan användas där behoven är som störst.

Enligt regeringen har Statens servicecenter (SSC) fortsatt att utveckla den lokala statliga servicen åt medborgare och företag. Vid utgången av 2022 omfattade verksamheten 130 servicekontor med ca 2,6 miljoner besökare årligen. Resultatet av kundundersökningar under 2022 visar enligt regeringen att 97 procent anser att de fick den hjälp de behövde på servicekontoren. Under 2022 har myndigheten öppnat elva nya servicekontor i enlighet med tidigare regeringsuppdrag. En försöksverksamhet startades under 2022 med ett mobilt koncept med inriktning mot socialt utsatta områden. SSC och Migrationsverket har undertecknat en avsiktsförklaring om att fördjupa sin samverkan och att öka tillgängligheten till Migrationsverkets tjänster på fler servicekontor. SSC och Kronofogdemyndigheten har inlett en förstudie för att utreda förutsättningarna för en framtida servicesamverkan.

Statliga arbetsgivarfrågor

Resultatredovisningen utgår från delmålen för de statliga arbetsgivarna.

Det första delmålet är att den statliga sektorn totalt sett inte ska vara löneledande. Regeringen konstaterar att löneutvecklingen i staten fortsätter att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.

Enligt det andra delmålet ska en jämn könsfördelning eftersträvas på ledande befattningar i staten. Regeringen redovisar att den totala andelen kvinnor på ledande befattningar ökade från 45,9 procent 2021 till 46,8 procent 2022. Könsfördelningen bland myndighetscheferna är enligt regeringen jämn.

Enligt det tredje delmålet ska löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten minska. Regeringen redovisar att beräknat på månadslön eller faktisk lön hade män inom staten i genomsnitt 4 procent högre lön än kvinnor i september 2022. Den genomsnittliga löneskillnaden minskade därmed med 0,4 procentenheter i förhållande till den genomsnittliga löneskillnaden 2021.

Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer enligt det fjärde delmålet. Regeringen redovisar att andelen anställda med utländsk bakgrund i staten fortsätter att öka och uppgick till 22,3 procent 2022.

Andelen nyanställda med utländsk bakgrund i staten ökade också något under 2022 jämfört med 2021. Andelen uppgick till 29,9 procent 2022. Regeringen konstaterar att andelen ökade inom såväl ledningskompetens och kärnkompetens som stödskompetens.

Enligt det femte delmålet ska arbetsmiljön i staten vara god. Regeringen redovisar bl.a. uppgifter om sjukfrånvaron som 2022 uppgick till 4,1 procent av den ordinarie arbetstiden. Det är en ökning jämfört med 2021. Även om skillnaden i sjukfrånvaro mellan män och kvinnor minskat mellan 2017 och 2021 har kvinnor en högre sjukfrånvaro än män.

Det sista delmålet handlar om grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd. Regeringen redovisar utvecklingen av antalet ärenden vid myndigheternas personalansvarsnämnder och konstaterar att 2022 hanterade de statliga myndigheterna totalt 282 ärenden, vilket var 14 färre än 2021.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer utifrån internationella indikatorer och rekommendationer att det finns vissa utmaningar i arbetet mot korruption, men att arbetet i den offentliga förvaltningen i stora delar är välfungerande.

Enligt regeringen pågår det åtgärder för ökad innovation, samverkan och effektivitet inom många områden. Samtidigt konstaterar regeringen att antalet myndigheter har varit relativt konstant under senare år och att det endast gjorts begränsade förändringar av myndigheternas organisering. Regeringen bedömer att arbetet med strukturförändringar och omprövningar av det statliga åtagandet och av statsförvaltningens organisering har gått för långsamt. Det kan enligt regeringen ha påverkat både statsförvaltningens kostnadseffektivitet och ändamålsenligheten i dess organisering på ett negativt sätt.

Enligt regeringens bedömning är digitaliseringen av den offentliga förvaltningen viktig för att ge bättre service till medborgarna, stödja innovation och deltagande samt öka förvaltningens effektivitet och kvalitet. Området redovisas inom ett annat utgiftsområde (utg.omr. 22 Kommunikationer avsnitt 4 Politiken för informationssamhället).

Regeringen bedömer att in- och utlån av personal, samordning av administrativa tjänster och servicesamverkan inom ramen för Statens servicecenters servicekontor är en sådan samverkan som kan bidra till statsförvaltningens effektivitet. Regeringen kommer därför att följa hur myndigheterna arbetar med personallån.

Regeringen bedömer att den pågående utbyggnaden av antalet servicekontor förbättrar tillgången till statlig service på fler platser i landet.

Enligt regeringen är utvecklingen fortsatt positiv för flera av de delmål som ställts upp för staten som arbetsgivare. Regeringen anser att Arbetsgivarverkets verksamhet har bidragit i hög grad till att samordna och utveckla den statliga arbetsgivarpolitiken. Regeringen bedömer att kompetensförsörjningen i staten i huvudsak fungerar väl. Den statliga sektorn är den sektor som har

högst andel högutbildade. Kompetensbristen fortsätter dock att öka, konstaterar regeringen. Cirka nio av tio statliga arbetsgivare uppger att de har personalbrist.

Utskottets bedömning

Utskottet har under flera år följt utvecklingen av resultatredovisningen inom området statlig förvaltningspolitik. I grunden har det handlat om att målet för den statliga förvaltningspolitiken inte enbart eller ens huvudsakligen kan nås genom åtgärder inom utgiftsområde 2 eftersom politiken rör många delar av den statliga förvaltningen (t.ex. bet. 2015/16:FiU2). Därför har utskottet uttryckt viss förståelse för att redovisningen av resultaten är knapphändig. Utskottet har övervägt om det skulle kunna finnas anledning för regeringen att arbeta fram en samlad och fördjupad redovisning av resultaten inom området, t.ex. i form av en resultatskrivelse. Strukturen på resultatredovisningen har över åren förbättrats genom att redovisningen övergått från ett myndighetsfokus till mer av verksamhetsfokus (se t.ex. bet. 2016/17:FiU2). Det har också förekommit att resultatredovisningen strukturerats utifrån de tre delarna i målet, vilket utskottet ansett varit en fördel. Samtidigt har utskottet återkommande noterat att regeringen i stället för att redovisa resultat i förhållande till de riksdagsbundna målen endast redovisar insatser och åtgärder.

När det gäller resultatindikatorer har utskottet konstaterat att de håller sig på en aggregerad nivå och mäter aspekter av förvaltningspolitiken som går långt utöver de statliga anslagen inom området. Utskottet noterar att utvecklingsarbetet det senaste året handlat om att Statskontoret föreslagit ett antal nya resultatindikatorer för att följa upp det förvaltningspolitiska målet. Mot bakgrund av att förslagen för närvarande bereds i Regeringskansliet bör utskottet kunna förvänta sig en redovisning av resultatet av utvecklingsarbetet i nästa års budgetproposition.

Regeringens resultatredovisning av genomförandet av Agenda 2030

Propositionen

Mål

Målet för Agenda 2030 är att Sverige ska genomföra agendan för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför (prop. 2019/20:188, bet 2020/21:FiU28, rskr. 2020/21:154).

Resultatindikatorer

Statistiska centralbyrån (SCB) har under 2022 haft ett uppdrag att samordna den statistiska uppföljningen av Sveriges genomförande av Agenda 2030, och inom ramen för detta har SCB redovisat uppdaterad statistik för indikatorerna i den nationella indikatorlistan på myndighetens webbplats. Enligt regeringen följs målen upp med hjälp av flera unika indikatorer på global och nationell nivå.

Resultatredovisning

I maj 2022 överlämnade regeringen den första skrivelsen om Sveriges genomförande av Agenda 2030 till riksdagen (skr. 2021/22:247, bet. 2022/23:FiU7, rskr. 2022/23:31). I skrivelsen redogörs för regeringens samlade arbete med att genomföra Agenda 2030. En bedömning av måluppfyllelsen görs för agendans delmål.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Enligt skrivelsen från maj 2022 har Sverige goda förutsättningar att nå de globala målen, men flera utmaningar kvarstår. Regeringen konstaterar i budgetpropositionen att den nationella samordnarens arbete har sammanfört olika samhällsaktörer och främjat genomförandet av agendan, men att Sveriges utmaningar med genomförandet av Agenda 2030 kvarstår. Rysslands invasion av Ukraina och det säkerhetspolitiska läget i omvärlden, liksom den ansträngda ekonomiska situationen med hög inflation, påverkar enligt regeringen måluppfyllelsen negativt.

Åtterrapporing av ett tillkännagivande

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den ska redovisa arbetet med Sveriges genomförande av Agenda 2030 vartannat år i en skrivelse till riksdagen (bet. 2020/21:FiU28 punkt 2, rskr. 2020/21:154). Den 24 maj 2022 överlämnade regeringen den första skrivelsen till riksdagen om Sveriges genomförande av Agenda 2030 (skr. 2021/22:247). Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Utskottets bedömning

Utskottet noterar att regeringen bedömer att Rysslands invasion av Ukraina och det säkerhetspolitiska läget i omvärlden, liksom den ansträngda ekonomiska situationen med hög inflation, påverkar måluppfyllelsen negativt för Sveriges genomförande av Agenda 2030. Vid sin behandling av regeringens skrivelse om Sveriges genomförande av Agenda 2030 förra året (skr. 2021/22:247, bet. 2022/23:FiU7, rskr. 2022/23:25) konstaterade utskottet detsamma. Samtidigt framhöll utskottet att Sverige hade ett gott utgångsläge och bättre förutsättningar att nå de globala målen än många andra länder, även

om det fanns en betydande väg kvar för Sverige innan målen var uppnådda. Utskottet ser fram emot regeringens nästa skrivelse om genomförandet av Agenda 2030 som väntas under 2024. Utskottet gör avslutningsvis ingen annan bedömning än den som görs i budgetpropositionen om det redovisade tillkännagivandet om en skrivelse från regeringen om genomförandet av Agenda 2030.

Regeringens resultatredovisning för området korrekta utbetalningar från välfärdssystemen

Propositionen

Mål

Det övergripande målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen är att utbetalningarna från dessa system ska vara korrekta, att andelen felaktiga utbetalningar ska minska och att fel ska motverkas (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2, bet. 2020/21:FiU2, rskr. 2020/21:150).

Resultatindikatorer

I slutet av mars 2023 redovisade Ekonomistyrningsverket (ESV) en s.k. fördjupad lägesbeskrivning av arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. Lägesbeskrivningen innehåller bl.a. en bedömning av den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. En sådan fördjupad lägesbeskrivning ska ESV, enligt förordningen (2021:663) om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar, lämna vart tredje år. Enligt propositionen avser regeringen att fr.o.m. denna budgetproposition vart tredje år redovisa en bedömning för riksdagen av omfattningen av felaktiga utbetalningar och därigenom med större tillförlitlighet och precision kunna följa upp det övergripande målet om att de felaktiga utbetalningarna ska minska.

Utöver denna särskilda redovisning redovisar regeringen även måluppfyllelsen inom området genom en helhetsbedömning utifrån följande resultatindikatorer:

- upptäckta felaktigt utbetalda belopp i förhållande till de totala utbetalningarna
- antal återkrav och belopp som återkrävs
- antal polisanmälningar
- andelen i befolkningen som anser att det är lätt att göra rätt vid ansökan om bidrag
- andelen i befolkningen med tillåtande attityder till olika former av bidragsbrott
- andelen i befolkningen som upplever att risken för att bli ertappad med bidragsbrott är låg.

Den första indikatorn syftar enligt regeringen till att följa upp de delar av målet som avser att utbetalningarna ska vara korrekta och att andelen felaktiga utbetalningar ska minska. Indikatorerna antal återkrav och belopp som återkrävs samt antal polisanmälningar syftar enligt regeringen till att följa upp i vilken omfattning som fel åtgärdas. De tre sista indikatorerna syftar enligt regeringen till att följa upp attityder hos befolkningen när det gäller olika typer av bidragsbrott eftersom regeringen anser att attityder har betydelse för målet att utbetalningar ska vara korrekta och fel ska motverkas.

Regeringen använder också följande bedömningsgrunder för att redovisa resultat inom området:

- betydande risker för felaktiga utbetalningar och utvecklingen av dessa risker
- bedömning av vilka ersättningssystem som har en särskilt hög risk för felaktiga utbetalningar.

I regleringsbrevet för 2023 fick ESV i uppdrag att analysera måluppfyllelsen för området och att föreslå vilka resultatindikatorer när det gäller rättsväsendets hantering av misstänkta bidragsbrott som bör användas för den årliga uppföljningen. Uppdraget redovisades under första halvåret 2023, och förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Resultatredovisning

Regeringen konstaterar att omfattningen av felaktiga utbetalningar är fortsatt stor. ESV uppskattar att den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar 2021 uppgick till 14,6 miljarder kronor, med ett osäkerhetsintervall mellan 13,0 och 16,3 miljarder kronor (ESV 2023:22). Det motsvarar ungefär 2 procent av de totala utbetalningarna 2021. Om allmän pension exkluderas från beräkningen är andelen felaktiga utbetalningar ungefär 4,1 procent. Regeringen konstaterar att även om precisionen i ESV:s studie generellt sett är högre än i tidigare studier, bör det dock beaktas att studier av detta slag även fortsatt är behäftade med viss osäkerhet. Utifrån en schablonmässig uppräknings av Delegationen för korrekta utbetalningar – den s.k. KUT-delegationen (SOU 2019:59) – resultat kommer ESV fram till en skattning på omfattningen av felaktiga utbetalningar på totalt ca 18,5 miljarder kronor 2021.

ESV uppskattar att den sökande orsakade ca 90 procent av det totalt uppskattade beloppet som betalades ut felaktigt under 2021. Det är en högre andel än 2018 då andelen uppgick till 75 procent. Av felen som bedöms ha orsakats av den sökande uppskattar ESV att ca 56 procent avser felaktiga uppgifter vid ansökan om ersättning och ca 44 procent underlåtenhet att anmäla ändrade förhållanden av betydelse under den tid som man får ersättning. Felen handlar främst om felaktiga uppgifter om bl.a. arbete, inkomst och folkbokföring. En majoritet av de felaktigt utbetalda beloppen som bedömts vara orsakade av den sökande bedömer ESV är avsiktliga.

Vidare bedömer ESV generellt att omfattningen av felaktiga utbetalningar är stor i ersättningssystem med utbetalningar till företag och andra aktörer som verkar inom välfärdsområdet, t.ex. assistansersättning och lönebidrag.

Det sammanlagda beloppet för upptäckta felaktiga utbetalningar 2022 var 2,9 miljarder kronor, vilket innebär en liten minskning jämfört med 2021. Samtidigt har beloppet ökat från 2,1 miljarder kronor 2019. Den totala andelen upptäckta felaktiga utbetalningar har varit relativt konstant mellan 2020 och 2022 och ligger på 0,4 procent av det belopp som betalats ut totalt. Regeringen konstaterar att antalet återkrav och polisanmälningar har ökat vid flera av myndigheterna och arbetslöshetskassorna.

ESV har också genomfört undersökningar om allmänhetens inställning till bidragsbrott. Av undersökningarna framgår att andelen som anser att det är lätt att göra rätt har ökat och att andelen i befolkningen med tillåtande attityder till bidragsbrott fortfarande är låg. Enligt undersökningarna är den upplevda upptäcktsrisken vid bidragsbrott oförändrad.

Regeringen redovisar ett antal åtgärder som vidtagits som stärkt det statliga arbetet mot felaktiga utbetalningar, t.ex. beslut om direktiv till utredningar, uppdrag till myndigheter i regleringsbrev, ändringar i lagstiftningen och inrättandet av Utbetalningsmyndigheten den 1 januari 2024.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att målet om att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, att andelen felaktiga utbetalningar ska minska och att fel ska motverkas endast delvis har uppfyllts.

Arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott hos myndigheterna har intensifierats och lett till resultat i form av bl.a. ett ökat antal polisanmälningar och återkrav vid flera av myndigheterna. Regeringen bedömer att denna del av målet delvis har uppfyllts.

Samtidigt bedöms den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar för 2021 fortfarande vara stor och på ungefär samma nivå som 2018, ca 15–20 miljarder kronor per år. Regeringen bedömer att ESV:s uppskattning som ligger på 14,6 miljarder kronor sannolikt är en underskattning. Mörkertalet anses vara stort, och regeringen konstaterar att endast 2–3 miljarder kronor av totalt 15–20 miljarder kronor som betalas ut felaktigt varje år upptäcks. Regeringen noterar att en högre andel av det totalt skattade beloppet för felaktiga utbetalningar än tidigare bedöms orsakas av den sökande. De delar av målet som innebär att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta och att andelen felaktiga utbetalningar ska minska bedömer regeringen därmed inte ha uppfyllts.

Regeringen bedömer att kunskap från omfattningsstudier av hög kvalitet är en nyckel till regeringens och myndigheternas fortsatta arbete med att identifiera omfattning och orsaker till felaktiga utbetalningar och bidragsbrott, vilket i sin tur skulle möjliggöra mer effektiva insatser.

Utskottets bedömning

Utskottet har gått igenom regeringens resultatredovisning för området korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. Utskottet noterar att regeringen har för avsikt att vart tredje år redovisa en bedömning för riksdagen av omfattningen av felaktiga utbetalningar utifrån den fördjupade lägesbeskrivning ESV har i uppgift att göra. Utskottet instämmer med regeringen att det därigenom kommer att vara möjligt att med större tillförlitlighet och precision följa upp det övergripande målet om att de felaktiga utbetalningarna ska minska. Samtidigt vill utskottet betona vikten av den årliga redovisning av resultaten som regeringen ska göra i budgetpropositionen, enligt 10 kap. 3 § budgetlagen. Utskottet noterar avslutningsvis att ESV till regeringen redovisat förslag på resultatindikatorer när det gäller rättsväsendets hantering av misstänkta bidragsbrott. Eftersom förslagen för närvarande bereds i Regeringskansliet bör utskottet kunna förvänta sig en redovisning av resultaten utifrån nya resultatindikatorer i nästa års budgetproposition. I det sammanhanget vill utskottet påminna om att det är viktigt att resultatindikatorerna är hållbara över tid (se t.ex. bet. 2020/21:FiU2 s. 12).

Statens budget inom utgiftsområde 2

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt, däribland förslag om kredit- och garantiramar för stabilitetsfonden och resolutionsreserven. Riksdagen godkänner också investeringsplaner för Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 2 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

I detta avsnitt behandlas regeringens och motionärernas förslag till anslag, bemyndiganden om ekonomiska åtaganden och investeringsplaner inom utgiftsområde 2. I förslagen till bemyndiganden om ekonomiska åtaganden ingår bl.a. beställningsbemyndiganden samt kredit- och garantiramar för stabilitetsfonden och resolutionsfonden. Investeringsplanerna avser Statens fastighetsverk (SFV) respektive Fortifikationsverket (Fortv).

Propositionen

Redovisningen nedan görs enligt indelningen i propositionen, dvs.

- finansmarknad och internationella institutioner
- statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030

- fastighetsförvaltning
- prognoser, redovisning, statistik och uppföljning
- offentlig upphandling
- korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.

Finansmarknad och internationella institutioner

De anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden som regeringen redovisar under denna rubrik är

- anslag 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter
- anslag 1:11 Finansinspektionen
- anslag 1:12 Riksgäldskontoret
- anslag 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter
- anslag 1:16 Finansmarknadsforskning
- kredit- och garantiramar till stabilitetsfonden och resolutionsreserven.

Finansinspektionen och Riksgäldskontoret bedriver också avgiftsbelagd verksamhet. I budgetpropositionen redovisas en budget för den avgiftsbelagda verksamheten vid myndigheterna (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2, tabell 3.8 respektive 3.11).

Politikens inriktning

Regeringen följer löpande utvecklingen på de finansiella marknaderna och verkar för en hög beredskap samt ett nära samarbete mellan berörda myndigheter bl.a. i det finansiella stabilitetsrådet.

Regeringen konstaterar att det finns nya risker utanför banksektorn och kommer att bevaka utvecklingen av risker som uppstår vid finansiering av andra finansiella aktörer än banker. Regeringen har tillsatt en utredning för att analysera makroekonomiska risker förenade med hushållens skuldsättning och hur låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder kan utformas för att minska sådana risker (dir. 2023:53). Regeringen konstaterar att på senare år har s.k. snabblån och andra former av konsumentkrediter ökat i omfattning. Regeringen anser att det är viktigt att motverka överskuldsättning och att säkra ett starkt konsumentskydd.

Mot bakgrund av att den finansiella sektorn tillhandahåller grundläggande och kritiska tjänster till samhället kan avbrott eller störningar i dessa tjänster enligt regeringen få allvarliga konsekvenser för både företag och hushåll, och för den ekonomiska utvecklingen i stort. Sektorn är också sårbar för cyberrisker, och den sårbarheten är något regeringen anser ha ökat till följd av det förändrade säkerhetsläget. Enligt regeringen behöver det skapas förutsättningar för att kunna upprätthålla nödvändiga finansiella tjänster vid allvarliga driftsstörningar i finanssektorns digitala infrastruktur. Det pågår därför ett arbete med att utreda förslag på en funktion för operativ krisledning vid sådana händelser (Fi2023/01842).

Regeringen konstaterar att penningtvätt och finansiering av terrorism är allvarliga brott som har stor negativ påverkan på samhället. Eftersom dessa

brott ofta är gränsöverskridande har ett internationellt samarbete på området enligt regeringen hög prioritet. Eftersom det också finns en hög risk för penningtvätt på spelmarknaden behöver Finansinspektionen och Spelinspektionen utveckla sitt samarbete på området.

Mot bakgrund av en omfattande strukturomvandling på betalningsområdet pågår ett intensivt arbete på både EU-nivå och nationell nivå för att säkerställa en ändamålsenlig lagstiftning. Störningar i betalningssystemet riskerar vidare att få stora konsekvenser för samhället, och enligt regeringen är det därför viktigt att fortsätta verka för ett stabilt och modernt betalsystem och för att skapa motståndskraft i det finansiella systemet.

I takt med att finansiella tjänster erbjuds på nya sätt, inte minst vad gäller marknadsföringsmetoder, och i hög grad via digitala kanaler, behöver regelverken enligt regeringen ses över för att säkerställa att konsumentskyddet inte urholkas. Särskilt gäller detta snabblån och andra konsumtionslån. Regeringen framhåller också att arbete pågår för att stärka konsumenters ställning på bankmarknaden, särskilt när det gäller räntor och avgifter för bolån och sparkonton. Regeringen anser också att rätten till ett betalkonto är en viktig konsumentfråga liksom att den digitala betalningsmarknaden ska vara lättillgänglig. För en mer inkluderande betalningsmarknad och ur ett beredskapsperspektiv är det samtidigt viktigt att det finns möjlighet att betala med kontanter.

Anslag 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Anslaget får användas för utgifter för Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten samt Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 23,4 miljoner kronor för 2024. På grund av högre prognostiserade kostnader föreslår regeringen att anslaget ökas med 0,5 miljoner kronor. Regeringen föreslår också att anslaget ökas med 0,8 miljoner kronor under 2024 för att finansiera den utnyttjade anslagskrediten under 2023 och att anslaget 1:11 Finansinspektionen minskas med motsvarande belopp 2024.

Anslag 1:11 Finansinspektionen

Anslaget får användas för Finansinspektionens förvaltningsutgifter och för Krigsförsäkringsnämndens verksamhet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 808,2 miljoner kronor för 2024. Till följd av regeringens generella besparing i statsförvaltningen föreslår regeringen att Finansinspektionens anslag minskas med 8,1 miljoner kronor. Regeringen föreslår vidare att anslaget justeras ned med 0,5 miljoner kronor till följd av slopad avgift för årlig revision. För att stärka myndighetens tillsynsarbete och samverkan med Spelinspektionen föreslår regeringen att anslaget ökas med 4,5 miljoner kronor. Regeringen föreslår också att anslaget

ökas med 0,6 miljoner kronor till följd av flytt av ansvar för tillståndsgivning och tillsyn enligt inkassolagen (1974:182) från Integritetsskyddsmyndigheten.

Anslag 1:12 Riksgäldskontoret

Anslaget får användas för Riksgäldskontorets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 378,4 miljoner kronor för 2024. Till följd av regeringens generella besparing i statsförvaltningen föreslår regeringen att Riksgäldskontorets anslag minskas med 3,8 miljoner kronor. Regeringen föreslår vidare att anslaget justeras ned med 1,6 miljoner kronor till följd av slopad avgift för årlig revision. Regeringen föreslår också att anslaget ökas med 4 miljoner kronor under 2024 för att hantera uppdrag relaterade till arbetet med ny kärnkraft.

Anslag 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Anslaget får användas för utgiften för Sveriges årliga medlemsavgifter, avgifter eller statsbidrag till Bruegel, European Institute of Public Administration (EIPA) samt Europarådets utvecklingsbank (CEB). Anslaget får också användas för utgifter för infrianden av garantier till vissa internationella finansieringsinstitut och för utgifter för eventuella böter till följd av försenat genomförande av EU-direktiv. Anslaget får även användas för infrianden av statens åtaganden i enlighet med avtalen om Europeiska investeringsbankens garantifond för stöd till i första hand företag i ekonomiska svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19 och avtalet med Europeiska kommissionen om en garanti för ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av utbrottet av covid-19 (SURE).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 110,5 miljoner kronor för 2024. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 0,3 miljoner kronor till följd av tillskott för valutafluktuationer och avgiftsökningar.

Anslag 1:16 Finansmarknadsforskning

Anslaget får användas för utgifter för finansmarknadsforskning, och högst 2 procent av anslaget får användas för programanknutna förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 59,4 miljoner kronor för 2024. Till följd av regeringens generella besparing i statsförvaltningen föreslår regeringen att anslaget minskas med 0,6 miljoner kronor.

Kredit- och garantiramar till stabilitetsfonden och resolutionsfonden

Regeringen föreslår att den bemyndigas att för 2024 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 miljarder kronor och en garantiram på högst 750 miljarder kronor. Vidare föreslår regeringen att den bemyndigas att för 2024 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 miljarder kronor och en garantiram på högst 200 miljarder kronor.

I samband med att EU:s krishanteringsdirektiv, som avser kreditinstitut och värdepappersbolag, genomfördes i svensk rätt ändrades reglerna för stabilitetsfonden, och en ny fond för finansiering av krishanteringsåtgärder,

resolutionsreserven, inrättades. I samband med inrättandet beslutades att riksdagen årligen ska fastställa kredit- och garantiramar för stabilitetsfonden och resolutionsreserven.

Stabilitetsfonden kan komma att användas för att finansiera åtgärder enligt lagen (2015:1017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut och om stabilitetsfonden, EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter. Åtgärderna innefattar kapital- eller likviditetsstöd till livskraftiga banker och centrala motparter. Stabilitetsfondens behållning uppgår i dagsläget till ca 40 miljarder kronor. Regeringen bedömer att medlen utgör en betydande resurs för att vidta eventuella krisinsatser. Det program som inrättades vid finanskrisen 2008 hade ett fastställt belopp om högst 50 miljarder kronor, vilket var det sammanlagda kapitaltillskott som staten kunde medge. Samma belopp utgör för närvarande utgångspunkt för stabilitetsfondens lånemöjligheter och föreslås gälla även för 2024. Enligt regeringen bedöms beloppet även kunna täcka eventuella lånebehov.

Garantiramen för stabilitetsfonden bör enligt regeringen bestämmas utifrån det faktum att i första hand generella stödåtgärder i form av garantiprogram till samtliga banker kan komma att bli aktuella vid en allvarlig störning i det finansiella systemet. Garantiramen för stabilitetsfonden bör vara på ett högre belopp än den ram som gäller för resolutionsreserven, eftersom det här enligt regeringen blir fråga om generella stödåtgärder till samtliga banker. Regeringen föreslår att garantiramen för stabilitetsfonden ska vara densamma som för 2023, dvs. 750 miljarder kronor. Enligt regeringen bedöms beloppet även kunna täcka eventuella lånebehov i fråga om centrala motparter.

Resolutionsreserven kan komma att användas för att finansiera åtgärder inom ramen för ett resolutionsförfarande i fråga om kreditinstitut och värdepappersbolag, vilket innefattar åtgärder för att stötta rekonstruktion av systemviktiga banker som i utgångsläget inte bedöms livskraftiga. Därutöver kan resolutionsreservens kreditram komma att användas till att betala ut kompensation till företagets ägare. Resolutionsreserven uppgår i dagsläget till ca 55 miljarder kronor. När det gäller resolutionsreservens kreditram bör den enligt regeringen främst bli aktuell i fråga om olika återkapitaliseringsåtgärder efter det att vissa av företagets skulder skrivits ned. Kreditramen, som för närvarande uppgår till 100 miljarder kronor, motiveras av att den bör ha åtminstone samma förmåga till återkapitaliseringsåtgärder som kreditramen till stabilitetsfonden, dvs. 50 miljarder kronor, samt dessutom innehålla utrymme för att hantera eventuella kompensationsfall. Kreditramen på 100 miljarder kronor föreslås därför gälla även under 2024.

Garantiramen för resolutionsreserven kan användas om banker i resolution initialt behöver stöd för sin finansiering. Garantier kan ges till banken själv eller till Riksbanken. Enligt regeringen är det svårt att uppskatta likviditetsbehov i en krisituation, men bedömningen är att likviditetsstöd till flera av Sveriges storbanker skulle behöva uppgå till minst 100 miljarder

kronor. Vidare konstaterar regeringen att det kan finnas en negativ signaleffekt i att under ett krisförlopp behöva justera garantiramen. Därför föreslår regeringen att garantiramen för resolutionsreserven även under 2024 sätts till 200 miljarder kronor.

Statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030

De anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden som regeringen redovisar under denna rubrik är

- anslag 1:1 Statskontoret
- anslag 1:2 Kammarkollegiet
- anslag 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor
- anslag 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.
- anslag 1:15 Statens servicecenter
- Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter
- Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet
- SPV:s behov av likviditet i pensionshanteringen.

Kammarkollegiet, Statens tjänstepensionsverk och Statens servicecenter bedriver också avgiftsbelagd verksamhet. I budgetpropositionen redovisas en budget för den avgiftsbelagda verksamheten vid myndigheterna (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2, tabell 4.7, 4.11 respektive 4.15).

Politikens inriktning

Regeringen anser att politiken ska inriktas på att åstadkomma en effektivare statsförvaltning med ökat fokus på medborgarnytta. Statsförvaltningen ska alltid vara öppen för omprövning och prioritering. För att både stimulera till effektivisering i statsförvaltningen och bidra till finansieringen av nya reformer, föreslår regeringen i budgetpropositionen en generell besparing i statsförvaltningen. Statsförvaltningens och de samordnade administrativa tjänsternas effektivitet behöver också öka anser regeringen, bl.a. genom att anslutningsgraden ökar till de administrativa tjänster som Statens servicecenter erbjuder. Vidare bör antalet myndigheter enligt regeringen minska, bl.a. genom att Statskontoret inordnas i Ekonomistyrningsverket. Regeringen kommer även att genomföra en översyn av analys- och utvärderingsmyndigheterna i syfte att genomföra sammanslagningar.

Regeringen anser att den offentliga förvaltningen i större utsträckning bör utgå från ett helhetsperspektiv när olika utmaningar ska hanteras. Enligt regeringen är samarbete en förutsättning för t.ex. verksamhetsutveckling och ett effektivt resursutnyttjande. Regeringen kommer att pröva i vilken utsträckning det är möjligt för fler statliga myndigheter att omfattas av regional indelning i enlighet med förordningen (2022:593) om vissa förvaltningsmyndigheters regionala indelning.

Regeringen framhåller att statlig närvaro och service i hela landet är viktigt för att förenkla för enskilda, öka medborgarnyttan och på det sättet upprätthålla statsförvaltningens legitimitet och förtroende. Digitaliseringen av den offentliga förvaltningen framhålls som betydelsefull i det sammanhanget. Regeringen bedömer att det är viktigt att verksamheten vid de statliga servicekontoren får möjlighet att stabiliseras och har därför för närvarande inte för avsikt att gå vidare med de förfrågningar som kommit in om nya servicekontor på specifika orter. Regeringen bedömer samtidigt att det finns behov av att tydliggöra de utgångspunkter och principer som ligger till grund för regeringens beslut om serviceutbudet i servicekontorsverksamheten.

Regeringen vill arbeta aktivt mot korruption i den offentliga sektorn och öka motståndskraften mot nya hot. Regeringen vill också fortsätta arbetet med att stärka de statsanställda i deras tjänstemannaroll, vilket är viktigt för rättssäkerheten och för att motverka förtroendeskadliga beteenden i statsförvaltningen.

Anslag 1:1 Statskontoret

Anslaget får användas för Statskontorets förvaltningsutgifter och för regeringens behov av vissa förvaltningspolitiska insatser.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 109,7 miljoner kronor för 2024. Till följd av regeringens generella besparing i statsförvaltningen föreslår regeringen att Statskontorets anslag minskas med 1,1 miljoner kronor. Regeringen föreslår vidare att anslaget justeras ned med 0,2 miljoner kronor till följd av slopad avgift för årlig revision.

Anslag 1:2 Kammarkollegiet

Anslaget får användas för Kammarkollegiets förvaltningsutgifter och för förvaltningsutgifter för vissa nämnder. Anslaget får även användas för att bevaka statens rätt och andra allmänna intressen samt utbetalning av vissa mindre skadeståndersättningar.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 164,5 miljoner kronor för 2024. Till följd av regeringens generella besparing i statsförvaltningen föreslår regeringen att Kammarkollegiets anslag minskas med 1,2 miljoner kronor. Regeringen föreslår vidare att anslaget justeras ned med 1,1 miljoner kronor till följd av slopad avgift för årlig revision. Anslaget föreslås också öka med 45 miljoner kronor för myndighetens kartläggningssamtal inför beslut om grundläggande omställnings- och kompetensstöd samt yttranden till Centrala studiestödsnämnden för omställningsstudiestöd.

Enligt propositionens tabell 4.7 beräknas myndighetens avgiftsfinansierade offentlighetsrättsliga verksamhet resultera i ett ackumulerat underskott t.o.m. 2024 på 262 miljoner kronor.

Anslag 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Anslaget får användas för utgifter för sådana uppgifter som Arbetsgivarverket utfört åt regeringen eller Regeringskansliet och som inte ingår i Arbetsgivarverkets uppgifter som medlemsorganisation, samt för regeringens

behov av underlag och biträde inom det arbetsgivarpolitiska området. Anslaget får även användas för förvaltningsutgifter när det gäller vissa nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2,4 miljoner kronor för 2024. Anslaget ökas med 0,8 miljoner kronor, vilket innebär en återgång till anslagets tidigare nivå. Under 2022 och 2023 minskades anslaget med motsvarande belopp för att möjliggöra för Statskontoret att tillhandahålla en elektronisk introduktionsutbildning för nyanställda i staten.

Anslag 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Anslaget får användas för utgifter för statliga tjänstepensionsförmåner, avgångsförmåner, grupplivförmåner och personskadeersättningar samt liknande förmåner som följer av anställningar med statliga villkor. Därtill får anslaget användas för utgifter för räntor när det gäller sådana förmåner.

Vidare får anslaget användas för utgifter för löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster och lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader samt för premieskatt enligt lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring, m.m. Anslaget får även användas för löneavgifter enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

Anslaget får dessutom användas för förvaltningsutgifter vid Statens tjänstepensionsverk för biträde vid handläggningen av pensionsärenden när det gäller lärare m.fl. som överförs från statligt reglerade anställningar genom riksdagens beslut om kommunalt huvudmannskap för lärare m.fl.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 16,7 miljarder kronor för 2024. Förslaget innebär en ökning med 1,5 miljarder kronor jämfört med vad regeringen anvisade 2023, vilket motiveras av omräkningar till följd av antaganden om den makroekonomiska utvecklingen (+1,1 miljarder kronor) och volymantaganden om antalet förmåner som nybeviljas (+0,4 miljarder kronor).

Anslag 1:15 Statens servicecenter

Anslaget får användas för Statens servicecenters förvaltningsutgifter i den mån de inte finansieras med avgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 945,4 miljoner kronor för 2024. Till följd av regeringens generella besparing i statsförvaltningen som motsvarar en neddragning på 1 procent på förvaltningsanslag föreslår regeringen att Statens servicecenters anslag minskas med 9,5 miljoner kronor. Regeringen föreslår att anslaget justeras ned med 0,4 miljoner kronor till följd av slopad avgift för årlig revision.

Enligt propositionens tabell 4.15 beräknas myndighetens avgiftsfinansierade uppdragsverksamhet generera ett ackumulerat underskott t.o.m. 2024 på

108 miljoner kronor. Regeringen anger i propositionen att Statens servicecenter har tagit fram en plan för hur myndigheten ska uppnå målet att den avgiftsfinansierade verksamheten ska vara i ekonomisk balans 2030.

Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter

Regeringen föreslår att den bemyndigas att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 miljoner kronor.

Under 2023 har 21,6 miljoner kronor av krediten utnyttjats. Enligt regeringen är det svårt att närmare bedöma för vilka nya myndigheter och i vilken utsträckning som krediten behöver utnyttjas 2024.

Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet

Regeringen föreslår att den bemyndigas att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 miljoner kronor.

Regeringen anser att det behövs en kredit för att finansiera enstaka stora skador eller anhopningar av skador som hanteras inom det statliga försäkringssystemet. Om den sammanlagda försäkringsersättning som Kammarkollegiet ska betala för en enskild skadehändelse överstiger 50 miljoner kronor ska regeringen dock besluta om hur det överstigande beloppet ska finansieras utanför det statliga försäkringssystemet.

SPV:s behov av likviditet i pensionshanteringen.

Regeringen föreslår att den bemyndigas att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 miljoner kronor.

SPV får bedriva uppdragsverksamhet när det gäller pensionshanteringen. I en sådan uppdragsverksamhet hanteras väsentliga penningflöden när det gäller premiebestämda pensioner och pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning. Enbart flödet för premiebestämda pensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet omsätter ca 740 miljoner kronor varje månad och faktureras med kort tid för betalning. Under den senaste femårsperioden har krediten utnyttjats med upp till 46 miljoner kronor årligen. SPV har därför ett behov av ett rörelsekapital i form av en kredit i Riksgäldskontoret.

Fastighetsförvaltning

De anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden som regeringen redovisar under denna rubrik är

- investeringsplan för Fortifikationsverket
- låneram för Fortifikationsverket

- investeringsplan för Statens fastighetsverk
- låneram för Statens fastighetsverk
- anslag 1:10 Bidragsfastigheter
- beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidragsfastigheter.

Politikens inriktning

Regeringen konstaterar att de riktlinjer som beslutats av riksdagen inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet ligger fast. Det innebär bl.a. att statens fastighetsförvaltning bör vara skild från brukandet av lokaler och mark, att förvaltningen bör bedrivas med ett avkastningskrav som i så stor utsträckning som möjligt är marknadsmässigt samt att de fastigheter som av historiska eller andra skäl är olämpliga att föra över till bolag bör koncentreras i en samordnad förvaltning som bedrivs i myndighetsform.

Det militära försvarets tillväxt ställer enligt regeringen höga krav på att Fortifikationsverkets fastighetsbestånd utvecklas för att tillmötesgå Försvarsmaktens och övriga totalförsvarsmyndigheters ökande behov. Den höga investeringstakten behöver fortsätta för att målet om att stärka totalförsvaret ska kunna uppnås.

Regeringen bedömer att kostnadshyresmodellen som tillämpas för huvudbyggnaderna för Kungliga Operan, Kungliga Dramatiska teatern, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet och Statens historiska museer behöver ses över. Betänkandet Funktionalitet och enhetlighet – hyresmodell för fem kulturinstitutioners huvudbyggnader (SOU 2020:76) bereds i Regeringskansliet.

Regeringens ambition för bidragsfastigheterna är att intäkterna ska öka samtidigt som kostnaderna ska minska, för att på sikt minska verksamheternas underskott. I budgetpropositionen föreslår regeringen underhållsåtgärder för statliga fastigheter som har betydelse för Sveriges kulturarv och besöksnäring.

Investeringsplan för Fortifikationsverket 2024–2026

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2024–2026 som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar (se tabell 1).

Enligt regeringen har vissa justeringar gjorts jämfört med föregående års investeringsplan. Det beror t.ex. på tillkommande förvärv och investeringar mot bakgrund av riksdagens beslut med anledning av proposition Totalförsvaret 2021–2025, ändrade kostnadsbedömningar och tidsförskjutningar (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:135 och 136).

Låneram för Fortifikationsverket

Regeringen föreslår att den bemyndigas att för 2024 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 42,3 miljarder kronor. Motsvarande låneram för 2023 uppgår till 30 miljarder kronor. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som brukarna har angett.

Tabell 1 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2024–2026*Miljoner kronor*

	Prognos 2023	Budget 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	4 506	8 145	9 333	6 676
Byggnader och markanläggningar	1 657	3 486	4 468	4 605
Fastighetsförvärv	1 900	3 257	3 177	769
Försvarsanläggningar	949	1 402	1 688	1 302
Flygfält				
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>4 506</i>	<i>8 145</i>	<i>9 333</i>	<i>6 676</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>4 506</i>	<i>8 145</i>	<i>9 333</i>	<i>6 676</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	4 506	8 145	9 333	6 676
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	4 167	7 510	8 694	6 101
Övrig finansiering	339	635	639	575
Vidmakthållande av befintliga investeringar	2 271	2 670	2 575	2 837
Byggnader och markanläggningar	1 800	2 119	1 928	2 333
Försvarsanläggningar	471	551	647	504
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>1 780</i>	<i>2 189</i>	<i>2 094</i>	<i>2 227</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>1 780</i>	<i>2 189</i>	<i>2 094</i>	<i>2 227</i>
Finansiering vidmakthållande	2 271	2 670	2 575	2 837
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	1 615	1 916	1 810	1 973
Övrig finansiering	656	754	765	864
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	6 777	10 815	11 908	9 513
varav investeringar i anläggningstillgångar	6 286	10 334	11 427	8 953

Källa: Budgetpropositionen för 2024.

Investeringsplan för Statens fastighetsverk 2024–2026

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2024–2026 som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar (se tabell 2).

Investeringsplanen för 2024–2026 omfattar Statens fastighetsverks planerade investeringar. Exempel på stora projekt är enligt regeringen Östra och Västra gymnasiehusen i Stockholm och renoveringen av ambassadbyggnaden i Helsingfors.

Låneram för Statens fastighetsverk

Regeringen föreslår att den bemyndigas att för 2024 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15,2 miljarder kronor. Motsvarande låneram för 2023 uppgår till samma belopp. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning

och det behov som brukarna har angett, ligga kvar på samma nivå som föregående år.

Tabell 2 Investeringsplan för Statens fastighetsverk 2024–2026

Miljoner kronor

	Prognos 2023	Budget 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	190	182	208	212
Marknadshyresfastigheter	123	91	145	138
Mark	67	91	63	74
Kostnadshyresfastigheter	0	0	0	0
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>190</i>	<i>182</i>	<i>208</i>	<i>212</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>190</i>	<i>182</i>	<i>208</i>	<i>212</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	190	182	208	212
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	190	182	208	212
Vidmakthållande av befintliga investeringar	1 952	2 445	2 223	2 074
Marknadshyresfastigheter	1 540	2 017	1 790	1 338
Mark	55	56	49	37
Kostnadshyresfastigheter	155	207	223	547
Bidragsfastigheter	202	165	161	152
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>1 417</i>	<i>1 948</i>	<i>1 788</i>	<i>1 662</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>1 417</i>	<i>1 948</i>	<i>1 788</i>	<i>1 662</i>
Finansiering vidmakthållande	1 952	2 445	2 223	2 074
Anslag 1:10 Bidragsfastigheter	202	165	161	152
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	1 417	1 948	1 788	1 662
Övrig finansiering	333	332	274	260
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	2 142	2 627	2 431	2 286
varav investeringar i anläggningstillgångar	1 607	2 130	1 996	1 874

Källa: Budgetpropositionen för 2024.

Anslag 1:10 Bidragsfastigheter

Anslaget får användas för utgifter för underhåll av och löpande driftsunderskott för de bidragsfastigheter som Statens fastighetsverk förvaltar. Anslaget får användas för utgifter för insatser för att utveckla bidragsfastigheter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 365 miljoner kronor för 2024. För att genomföra åtgärder på de fastigheter som klassas som bidragsfastigheter föreslår regeringen att anslaget ökas med 100 miljoner kronor.

Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidragsfastigheter

Vården och underhållet av de statliga fastigheter som utgör en del av det svenska kulturarvet förutsätter enligt regeringen att fleråriga ekonomiska åtaganden kan göras. Regeringen föreslår att den bemyndigas att under 2024

för anslaget 1:10 Bidragsfastigheter ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 miljoner kronor 2025.

Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning

De anslag som regeringen redovisar under denna rubrik är

- anslag 1:6 Finanspolitiska rådet
- anslag 1:7 Konjunkturinstitutet
- anslag 1:8 Ekonomistyrningsverket
- anslag 1:9 Statistiska centralbyrån
- anslag 1:13 Bokföringsnämnden.

Ekonomistyrningsverket och Statistiska centralbyrån bedriver också avgiftsbelagd verksamhet. I budgetpropositionen redovisas en budget för den avgiftsbelagda verksamheten vid myndigheten (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2, tabell 6.8 respektive 6.11).

Politikens inriktning

Enligt regeringen ska den officiella statistiken utgöra ett faktabaserat underlag för beslutsfattande och stöd till forskning samt bidra till den allmänna debatten och medborgarnas möjlighet till insyn. Regeringen anser att de statistikansvariga myndigheternas arbete med att upprätthålla kvaliteten är avgörande för att säkerställa förtroendet för den officiella statistiken. Likaså är det centralt att den officiella statistiken även i fortsättningen är lättillgänglig för användarna och att arbetsbördan för uppgiftslämnarna inte ökar. Enligt regeringen behöver ökade krav på statistik av hög kvalitet som belyser nya områden främst mötas med löpande omprioriteringar och en ökad effektivitet i produktionen av statistik. Fortsatt digitalisering kan möjliggöra både minskade kostnader för uppgiftslämnarna och ökad effektivitet i statistikproduktionen.

Regeringen avser att stärka arbetet med konsekvensutredningar inom statsförvaltningen genom att se över och förenkla regelverket för detta. Regeringen föreslår att ESV som samordnande myndighet ska koordinera stöd, metodutveckling och utbildning för arbetet med konsekvensutredningar. Regeringen framhåller även att den avser att pröva frågan om att inordna Statskontoret i ESV.

Anslag 1:6 Finanspolitiska rådet

Anslaget får användas för Finanspolitiska rådets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 11,7 miljoner kronor för 2024. För att täcka ökade fasta kostnader, översättning av rådets årliga rapport och inspelning av utåtriktade aktiviteter föreslår regeringen att anslaget höjs med 0,5 miljoner kronor. Konjunkturinstitutets anslag minskas med motsvarande belopp. Till följd av regeringens generella besparing i statsförvaltningen föreslår regeringen att Finanspolitiska rådets anslag minskas med 0,1 miljoner

kronor. Regeringen föreslår också att anslaget justeras ned till följd av slopad avgift för årlig revision.

Anslag 1:7 Konjunkturinstitutet

Anslaget får användas för Konjunkturinstitutets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 78,0 miljoner kronor 2024. Till följd av regeringens generella besparing i statsförvaltningen föreslår regeringen att Konjunkturinstitutets anslag minskas med 0,8 miljoner kronor. Regeringen föreslår vidare att anslaget justeras ned med 0,1 miljoner kronor till följd av slopad avgift för årlig revision. Regeringen föreslår också att anslaget minskas med 0,5 miljoner kronor för att finansiera tillskottet till Finanspolitiska rådet.

Anslag 1:8 Ekonomistyrningsverket

Anslaget får användas för Ekonomistyrningsverkets förvaltningsutgifter och för verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 210,1 miljoner kronor 2024. Till följd av regeringens generella besparing i statsförvaltningen föreslår regeringen att Ekonomistyrningsverkets anslag minskas med 2,9 miljoner kronor. Regeringen föreslår vidare att anslaget justeras ned med 0,2 miljoner kronor till följd av slopad avgift för årlig revision. För att ESV ska kunna utföra revision av de medel som tilldelas Sverige genom fonden för inre säkerhet och instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik föreslår regeringen att anslaget ökas med 0,9 miljoner kronor. Anslaget föreslås vidare öka med 5,6 miljoner kronor för ESV:s uppgifter att samordna metodstöd, utbildning och vägledning i arbetet med konsekvensutredningar i statsförvaltningen. För inrättande av Utbetalningsmyndigheten den 1 januari 2024 överförs 82,9 miljoner kronor från ESV:s anslag till anslaget 1:18 Utbetalningsmyndigheten.

Anslag 1:9 Statistiska centralbyrån

Anslaget får användas för Statistiska centralbyråns förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 624,1 miljoner kronor 2024. Till följd av regeringens generella besparing i föreslår regeringen att Statistiska centralbyråns anslag minskas med 6,3 miljoner kronor. Regeringen föreslår vidare att anslaget justeras ned med 0,3 miljoner kronor till följd av slopad avgift för årlig revision. Regeringen föreslår också att anslaget ökas med 1 miljon kronor för genomförande av EU:s dataförvaltningsförordning och med 0,5 miljoner kronor för att möjliggöra förslag med anledning av Skolinformationsutredningens delbetänkande (SOU 2023:21).

Anslag 1:13 Bokföringsnämnden

Anslaget får användas för Bokföringsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 14,3 miljoner kronor 2024. Till följd av regeringens generella besparing i statsförvaltningen föreslår regering-

en att Bokföringsnämndens anslag minskas med 0,1 miljoner kronor. Regeringen föreslår också att anslaget justeras ned till följd av slopad avgift för årlig revision.

Offentlig upphandling

Det anslag som regeringen redovisar under denna rubrik är

- anslag 1:17 Upphandlingsmyndigheten.

Politikens inriktning

Enligt regeringen är den offentliga upphandlingens viktigaste uppgift att bidra till en väl fungerande samhällsservice till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling samtidigt som skattemedlen används på bästa sätt. Upphandlingen ska vara effektiv, rättssäker, konkurrens- och innovationsfrämjande och det ska löna sig för leverantörer att ta samhällsansvar. Regeringen hänvisar till den pågående översynen av den nationella upphandlingsstrategin för att skapa en mer välkomnande och attraktiv offentlig marknad. Regeringen anser att det är angeläget att motverka korruption och arbetslivskriminalitet inom ramen för offentliga affärer för att hindra snedvridning av konkurrens och att skattemedel går till organiserad brottslighet. Regeringen föreslår att Upphandlingsmyndighetens medel för arbete med cirkulär och fossilfri upphandling dras in.

Åtterrapporering av tillkännagivande

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör utvärdera lagstiftningen om offentlig upphandling och se över möjligheterna att öka förutsättningarna för små företag och ideella aktörer att delta i upphandlingar och vinna upphandlingskontrakt (bet. 2021/22:FiU14 punkt 2, rskr. 2021/22:31).

Regeringen har mot bakgrund av tillkännagivandet och behovet av att följa upp det förenklade upphandlingsregelverk som trädde i kraft den 1 februari 2022 (prop. 2021/22:5, bet. 2021/22:FiU14, rskr. 2021/22:31) gett Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att följa upp och analysera i vilken utsträckning små företag och idéburna aktörer deltar i offentlig upphandling. Uppföljningen ska belysa utvecklingen inom olika branscher, med fokus på organisationernas bidrag till offentligt finansierade välfärdstjänster. Myndigheten ska vid behov lämna förslag på ytterligare åtgärder för att underlätta för små företag och idéburna aktörer att delta i offentlig upphandling. Uppdraget ska delredovisas senast den 31 mars 2024 och slutredovisas senast den 31 mars 2025. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Anslag 1:17 Upphandlingsmyndigheten

Anslaget får användas för Upphandlingsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 99,9 miljoner kronor 2024. Regeringen föreslår att anslaget minskas med 12 miljoner kronor till följd av att myndighetens uppdrag om cirkulär och fossilfri upphandling inte längre är aktuellt.

Till följd av regeringens generella besparing i statsförvaltningen föreslår regeringen att Upphandlingsmyndighetens anslag minskas med 1,1 miljoner kronor. Regeringen föreslår att anslaget justeras ned med 0,2 miljoner kronor till följd av slopad avgift för årlig revision.

Korrekta utbetalningar från välfärdssystemen

Det anslag som regeringen redovisar under denna rubrik är

- anslag 1:18 Utbetalningsmyndigheten.

Politikens inriktning

Regeringen konstaterar att det är oacceptabelt att ca 15–20 miljarder kronor betalas ut felaktigt från välfärdssystemen varje år. Av den anledningen riktar regeringen in politiken på att stärka arbetet mot felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen och andra offentliga stödsystem.

För att minska antalet felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen kommer Utbetalningsmyndigheten att inrättas den 1 januari 2024. Myndighetens arbete ska enligt regeringen inriktas mot felaktiga utbetalningar och brottslighet som de enskilda myndigheterna har svårt att upptäcka var för sig eller tillsammans, t.ex. avancerade angrepp mot välfärdssystemen.

Regeringen anser också att det är viktigt att kommuner och regioner ansluts till Utbetalningsmyndighetens verksamhet. Regeringen avser att föreslå nya straffrättsliga bestämmelser som avser statliga stöd till företag och andra juridiska personer. Regeringens ambition är att säkerställa att nya statliga stöd utformas på ett sätt som minskar riskerna för brott och felaktiga utbetalningar.

Anslag 1:18 Utbetalningsmyndigheten

Anslaget får användas för Utbetalningsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 161,9 miljoner kronor 2024. För inrättandet av Utbetalningsmyndigheten överförs 82,9 miljoner kronor från anslaget 1:8 Ekonomistyrningsverket.

Motionerna

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2023/24:2648 av Mikael Damberg m.fl. (S) föreslås att riksdagen anvisar anslag inom utgiftsområde 2 enligt vad som framgår av bilaga 2. Sammantaget föreslår motionärerna 9,5 miljoner kronor mer i anslag inom utgiftsområdet för 2024 jämfört med regeringens förslag.

Motionärerna föreslår att anslaget till Statens servicecenter ökas med 9,5 miljoner kronor 2024 eftersom de avvisar regeringens förslag om en generell besparing i statsförvaltningen. Motionärerna anför att statens servicekontor är viktiga för att öka tillgängligheten till statlig service och för att förenkla kontakten med statliga myndigheter i hela landet.

Vänsterpartiet

I kommittémotion 2023/24:2324 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås att riksdagen anvisar anslag inom utgiftsområde 2 enligt vad som framgår av bilaga 2. Sammantaget föreslår motionärerna 1,2 miljarder kronor mer i anslag inom utgiftsområdet för 2024 jämfört med regeringens förslag.

Motionärerna avvisar regeringens generella besparing på sammanlagt 1,1 miljarder kronor i statsförvaltningen och har valt att avvisa detta samlat inom utgiftsområde 2. Motionärerna föreslår att Finanspolitiska rådet ska avvecklas och att anslaget minskas med 6 miljoner kronor 2024. Myndigheten bör helt avvecklas under 2025. Motionärerna anser att rådet i sin nuvarande utformning saknar kompetens att föra en diskussion om den ekonomiska politiken utanför de ramar som en ensidig nationalekonomisk modell innebär. Motionärerna anser att Finanspolitiska rådet kan ersättas av ett institut med en betydligt bredare kompetens och föreslår att ett institut inrättas, Stockholmsinstitutet, för tvärvetenskaplig samhällsekonomisk forskning. För ändamålet föreslår motionärerna ett anslag på 20 miljoner kronor 2024. För att stärka Finansinspektionens arbete mot penningtvätt föreslår motionärerna att myndighetens anslag höjs med 10 miljoner kronor 2024. Motionärerna vill inrätta en klimatinvesteringsmyndighet som ska planera och koordinera ett klimatinvesteringsprogram. För ändamålet föreslår motionärerna ett anslag på 70 miljoner kronor 2024. Motionärerna föreslår avslutningsvis att ett anslag förs upp på statens budget för indirekta effekter på utgiftssidan till följd av Vänsterpartiets alternativa budgetförslag om höjda nivåer i flera delar av socialförsäkringssystemet.

Centerpartiet

I kommittémotion 2023/24:2717 av Martin Ådahl m.fl. (C) föreslås att riksdagen anvisar anslag inom utgiftsområde 2 enligt vad som framgår av bilaga 2. Sammantaget föreslår motionärerna 17,8 miljoner kronor mindre i anslag inom utgiftsområdet för 2024 jämfört med regeringens förslag.

Motionärerna föreslår en sänkning av pris- och löneomräkningen och föreslår att de anslag inom utgiftsområde 2 som räknas upp med pris- och löneomräkning minskas 2024.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2023/24:2667 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) föreslås att riksdagen anvisar anslag inom utgiftsområde 2 enligt vad som framgår av bilaga 2. Sammantaget föreslår motionärerna 50,8 miljoner kronor mer i anslag inom utgiftsområdet för 2024 jämfört med regeringens förslag.

Motionärerna avvisar regeringens förslag om en generell besparing i statsförvaltningen. Motionärerna föreslår också att Riksgäldskontorets anslag ökar för att hantera startlån för förstagångsköpare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 2. Det innebär att utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till anslag, bemyndiganden om ekonomiska åtaganden och godkännande av investeringsplaner. Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om en generell besparing i statsförvaltningen för att bl.a. stimulera till effektivisering. Besparingen är enligt utskottet väl avvägd. Den motsvarar en neddragning på 1 procent på förvaltningsanslag, och utskottet noterar att ett antal särskilt prioriterade anslag har undantagits, t.ex. för försvar och rättsväsen. Med detta avstyrker utskottet motionärernas förslag till statens budget för 2024 inom utgiftsområdet.

Många myndigheter bedriver verksamhet som helt eller delvis finansieras genom avgifter. Enligt en årlig redovisning som ESV gör till regeringen har de totala årliga intäkterna från statens avgiftsbelagda verksamhet de senaste fem åren legat mellan 70 och 120 miljarder kronor. Inom utgiftsområde 2 är det sju myndigheter som bedriver avgiftsbelagd verksamhet: Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Kammarkollegiet, Statens servicecenter, Statens tjänstepensionsverk, Ekonomistyrningsverket och Statistiska centralbyrån. För att riksdagen ska kunna bedöma verksamhetens omfattning redovisar regeringen som en kompletterande information i budgetpropositionen en tabell för respektive myndighet med en budget för den avgiftsbelagda verksamheten. När det gäller regeringens styrning av den avgiftsfinansierade verksamheten i staten har utskottet vid flera tillfällen framhållit att även om det finns en skillnad i hur den verksamheten följs upp och prövas jämfört med anslagsfinansierad verksamhet får det inte gå ut över riksdagens beslut om anslag för bestämda ändamål (t.ex. 2015/16:FiU9 och 2019/20:FiU2). Underskott i avgiftsfinansierad verksamhet som i praktiken finansieras genom att anslagsmedel tas i anspråk kan påverka möjligheten att uppnå ändamålet med anslaget, och oreglerade underskott i avgiftsfinansierad verksamhet innebär att det skapas behov av framtida finansiering. En sådan prioritering behöver enligt utskottet vara transparent. Utskottet ser därför positivt på att regeringen sedan några år tillbaka utvecklat sin redovisning så att det nu går att sätta den avgiftsfinansierade verksamhetens resultat i förhållande till regeringens förslag till anslagsnivå. Utskottet kan t.ex. konstatera att Kammarkollegiet och Statens servicecenter bedriver avgiftsbelagd verksamhet som uppvisar ackumulerade underskott. När det gäller Kammarkollegiets avgiftsbelagda verksamhet när det gäller tolkar, översättare och stiftelserätt noterar utskottet att det ackumulerade underskottet beräknas till 262 miljoner kronor, vilket kan jämföras med myndighetens anslag på 164 miljoner kronor. Det framgår inte av budgetpropositionen vad regeringen avser att göra åt saken. När det gäller Statens servicecenter, där det ackumulerade underskottet beräknas till 108 miljoner kronor och myndighetens anslag är 945 miljoner kronor, anger regeringen att myndigheten har tagit fram en plan för hur myndigheten ska uppnå målet att den avgiftsfinansierade verksamheten ska vara i ekonomisk balans 2030.

Utskottet gör avslutningsvis ingen annan bedömning än den som görs i budgetpropositionen om att det redovisade tillkännagivandet om att se över möjligheterna att öka förutsättningarna för små företag och ideella aktörer att delta i upphandlingar och vinna upphandlingskontrakt bör anses vara slutbehandlat.

Agenda 2030

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att tillsätta en kommitté med uppdrag att t.o.m. 2030 kontinuerligt ta fram underlag till regeringen för att driva genomförandet av Agenda 2030 framåt.

Jämför reservationen (V).

Motionen

I partimotion 2023/24:2343 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5 föreslår motionärerna att regeringen ska tillsätta en politiskt sammansatt kommitté med uppdrag att t.o.m. 2030 kontinuerligt ta fram underlag till regeringen i form av uppföljning, utvärdering och förslag till åtgärder för att genomförandet av Agenda 2030 ska drivas framåt.

Utskottets ställningstagande

I december 2020 godkände riksdagen regeringens förslag till mål för Sveriges genomförande av Agenda 2030 (prop. 2019/20:188, bet. 2020/21:FiU28, rskr. 2020/21:154). Riksdagen beslutade samtidigt om ett tillkännagivande till regeringen om att den ska redovisa arbetet med Sveriges genomförande av Agenda 2030 vartannat år i en skrivelse till riksdagen. Den första skrivelsen överlämnades till riksdagen i maj 2022 (skr. 2021/22:247, bet. 2022/23:FiU7, rskr. 2022/23:31). Regeringens nästa skrivelse väntas således under 2024. Förutom den vartannat år återkommande skrivelsen, redovisar regeringen även varje år i budgetpropositionen en resultatredovisning av genomförandet av Agenda 2030 i förhållande till det riksdagsbundna målet. Statistiska centralbyrån har i uppdrag att ansvara för statistikbaserad analys av Sveriges genomförande av Agenda 2030. Mot bakgrund av detta anser utskottet att det finns goda möjligheter till uppföljning av Sveriges genomförande av Agenda 2030. Utskottet ser därför inte anledning att föreslå några ytterligare åtgärder på området och avstyrker motionsyrkandet.

Reservation

Agenda 2030, punkt 3 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2343 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

För att Sverige ska nå upp till målsättningarna i Agenda 2030 krävs att regeringen kontinuerligt analyserar arbetet och, om så är nödvändigt, beslutar om nya åtgärder. Samhällets olika aktörer måste involveras i arbetet för att ett sådant arbete ska bli så bra som möjligt. Det finns i dag inte någon statlig aktör som har det helhetsperspektiv som krävs för att ta fram ett sådant underlag och som skulle kunna ligga till grund för en sådan uppföljning. Därför behövs det en politiskt sammansatt kommitté med uppdrag att t.o.m. 2030 kontinuerligt ta fram underlag till regeringen i form av uppföljning, utvärdering och förslag till åtgärder för att genomförandet av Agenda 2030 ska drivas framåt. Miljömålsberedningen och Klimatberedningen är exempel på kommittéer som arbetar på liknande vis.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 2, punkt 2 (S)

Mikael Damberg (S), Gunilla Carlsson (S), Ingela Nylund Watz (S), Eva Lindh (S) och Joakim Sandell (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 29 november 2023 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 2 inte får överstiga 20 881 058 000 kronor 2024 (bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 2.

Socialdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2654. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 1 i det betänkandet.

Sverige befinner sig i en historiskt osäker tid. De gängrelaterade skjutningarna blir fler och brutalare. Den säkerhetspolitiska situationen i vår omvärld är fortsatt allvarlig. Den nya ekonomiska verkligheten drabbar svenska hushåll med full kraft och svenska löntagare har fått se tio års reallöneökningar uttraderas till följd av kostnadskrisen. Sverigedemokraterna och regeringen har misslyckats med att ta kontroll över den ekonomiska krisen, säkerhetshotet och otryggheten i vårt land.

Socialdemokraterna visar att det finns ett politiskt alternativ som sätter vanligt folk i första rummet och att det är möjligt att bedriva en aktiv ekonomisk politik så att Sverige håller ihop i en svår tid. Allt handlar om prioriteringar. Genom att de som har det allra bäst ställt, och de företag som tjänar stora pengar på krisen, bidrar lite mer kan vi bygga vårt land starkare. Socialdemokraternas budgetförslag visar hur politiken kan ta sig an de samhällsproblem som kommer att präglade Sverige de närmaste åren. En handlingskraftig politik för att ta Sverige starkare ur lågkonjunkturen och få fart på bostadsbyggandet, för att stötta vanliga familjer under kostnadskrisen, för att öka investeringarna för fler jobb och högre tillväxt, för att säkra välfärden och för att fortsätta samhällets gemensamma kamp mot brottsligheten.

Socialdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 2 innebär att regeringens förslag om en generell besparing i statsförvaltningen avvisas när det gäller anslaget till Statens servicecenter. Sverige befinner sig i ett tufft ekonomiskt läge. Vi är i en lågkonjunktur, och det finns tecken på avmattning på arbetsmarknaden. Därtill är många hushåll hårt pressade av de stigande priserna på mat samt högre hyror och räntor. I det här läget är det centralt att ge människor möjlighet till stöd från statliga myndigheter såsom

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Statens servicekontor är viktiga för att öka tillgängligheten till statlig service och förenkla kontakten med statliga myndigheter i hela landet. Statens servicecenter bör därför undantas från den generella besparingen i statsförvaltningen.

Sammantaget anvisar Socialdemokraterna 9,5 miljoner kronor mer än regeringen till utgiftsområde 2 för 2024.

2. Statens budget inom utgiftsområde 2, punkt 2 (V)

Ali Esbati (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 29 november 2023 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 2 inte får överstiga 20 881 058 000 kronor 2024 (bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 2.

Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2385. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 2 i det betänkandet.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 2 innebär att regeringens generella besparing på sammanlagt 1,1 miljarder kronor i statsförvaltningen avvisas. Vidare vill Vänsterpartiet avveckla Finanspolitiska rådet, och detta arbete föreslås inledas under 2024 med att minska myndighetens anslag med 6 miljoner kronor. Finanspolitiska rådet i sin nuvarande utformning saknar nämligen kompetens att föra en diskussion om den ekonomiska politiken utanför de ramar som en ensidig nationalekonomisk modell innebär. Finanspolitiska rådet kan i stället ersättas av ett institut med en betydligt bredare kompetens, Stockholmsinstitutet, för tvärvetenskaplig samhällsekonomisk forskning. För det här ändamålet föreslår vi ett nytt anslag på 20 miljoner kronor. Vänsterpartiet har i sitt budgetalternativ också förslag på ett stort klimatinvesteringsprogram. För att planera och koordinera detta program föreslås att 70 miljoner kronor anslås för att inrätta en klimatinvesteringsmyndighet. Avslutningsvis innehåller Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 2 att Finansinspektionens arbete mot penningtvätt stärks genom att anslaget föreslås öka med 10 miljoner kronor 2024. Från 2025 vill vi att ytterligare 10 miljoner kronor tillförs Finansinspektionen för detta arbete.

Sammantaget anvisar Vänsterpartiet 1,2 miljarder kronor mer än regeringen till utgiftsområde 2 för 2024.

3. Statens budget inom utgiftsområde 2, punkt 2 (C)

Martin Ådahl (C) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den Centerpartiet önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 2. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2733. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 2. Förslaget till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 2 läggs fram i kommittémotion 2023/24:2717.

Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 2 innebär att en sänkning av pris- och löneomräkningen påverkar de anslag inom utgiftsområdet som räknas upp enligt denna modell.

Sammantaget anvisar Centerpartiet 17,8 miljoner kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 2 för 2024.

4. Statens budget inom utgiftsområde 2, punkt 2 (MP)

Janine Alm Ericson (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 29 november 2023 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 2 inte får överstiga 20 881 058 000 kronor 2024 (bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 2.

Miljöpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2689. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet.

Miljöpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 2 innebär att regeringens förslag om en generell besparing i statsförvaltningen avvisas. För att hantera Miljöpartiets förslag om startlån för förstagångsköpare av bostad föreslås även att Riksgäldskontoret tillförs medel. Sammantaget anvisar Miljöpartiet 50,8 miljoner kronor mer än regeringen till utgiftsområde 2 för 2024.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:1 Budgetpropositionen för 2024 utgiftsområde 2:

1. Riksdagen godkänner målet för finansmarknadsområdet (avsnitt 2.3.1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 750 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 200 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor (avsnitt 4.6.2).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 4.6.2).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 4.6.4).
7. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2024–2026 som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar (avsnitt 5.6.1).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 42 300 000 000 kronor (avsnitt 5.6.1).
9. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2024–2026 som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar (avsnitt 5.6.2).
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor (avsnitt 5.6.2).

11. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2024 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt tabell 1.1.
12. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:2324 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2023/24:2343 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en politiskt sammansatt kommitté med uppdrag att t.o.m. 2030 kontinuerligt ta fram underlag till regeringen i form av uppföljning, utvärdering och förslag till åtgärder för att genomförandet av Agenda 2030 ska drivas framåt och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2648 av Mikael Damberg m.fl. (S):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2023/24:2667 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2023/24:2717 av Martin Ådahl m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt förslaget i tabellen i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2024 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		S	V	C	MP	
1:1	Statskontoret	109 732	±0	±0	-500	1 111
1:2	Kammarkollegiet	164 511	±0	±0	-700	1 219
1:3	Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	25 350	±0	±0	±0	±0
1:4	Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443	±0	±0	±0	±0
1:5	Statliga tjänstepensioner m.m.	16 712 000	±0	±0	±0	±0
1:6	Finanspolitiska rådet	11 704	±0	-6 000	-100	114
1:7	Konjunkturinstitutet	78 007	±0	±0	-300	794
1:8	Ekonomistyrningsverket	210 120	±0	±0	-1 000	2 899
1:9	Statistiska centralbyrån	624 174	±0	±0	-3 000	6 293
1:10	Bidragsfastigheter	365 000	±0	±0	±0	±0
1:11	Finansinspektionen	808 217	±0	10 000	-3 600	8 126
1:12	Riksgäldskontoret	378 441	±0	±0	-1 900	18 799
1:13	Bokföringsnämnden	14 306	±0	±0	-100	145
1:14	Vissa garanti- och medlemsavgifter	110 452	±0	±0	±0	±0
1:15	Statens servicecenter	945 404	9 554	±0	-6 000	9 554
1:16	Finansmarknadsforskning	59 353	±0	±0	±0	600
1:17	Upphandlingsmyndigheten	99 917	±0	±0	-600	1 133
1:18	Utbetalningsmyndigheten	161 927	±0	±0	±0	±0
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1	Stockholmsinstitutet	±0	±0	20 000	±0	±0
99:2	Klimatinvesteringsmyndighet	±0	±0	70 000	±0	±0
99:3	Avvisar regeringens generella besparing på statsförvaltningen	±0	±0	1 120 000	±0	±0
99:4	Staten som arbetsgivare	±0	±0	±0	±0	±0
Summa för utgiftsområdet		20 881 058	9 554	1 214 000	-17 800	50 787

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2024 inom utgifts- område 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:10 Bidragsfastigheter	100 000	2025
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	100 000	